

OBSAH :

ZHRANIČNÁ POLITIKA :
Energetika v žezle Bruselu
Lucia Michalková

ŠTUDENTSKÁ ESEJ 2006 :
Friedmanove lekcie Slovensku
Lukáš Krivošík

GLOSA :
Mariann, dole!
Radovan Kazda

ENERGETIKA V ŽEZLE BRUSELU

Lucia Michalková

Na svet energetiky doľahla ťarcha historických omylov. Rusko stále dokazuje, že jeho politika stojí na pilieroch zašlej sovietskej slávy a Európska únia sa všemožne snaží dosiahnuť jednotný energetický dialóg politikou vydávania zúfalých smerníc. Energetická bezpečnosť je v súčasnosti azda najskloňovanejším slovným spojením, a to nielen v dôsledku závislosti na dodávkach ruských surovín, ale i nedávnej ropnej krízy, ktorá postihla i Slovensko.

Na začiatku roka 2007 ruská štátna spoločnosť Transneft na niekoľko dní zastavila dodávky ropy smerujúcej do západnej a strednej Európy na území Bieloruska. Minsk údajne nelegálne odčerpával ropu, a to v dôsledku obchodného sporu medzi oboma krajinami. Únia si tak spomenula na nie celkom „predýchané“ udalosti pred roka na Ukrajine, kde ruský Gazprom na istý čas zastavil dodávky plynu. Nech sú tieto dva prípady akokoľvek odlišné, Bielorusko i Ukrajina, dve z tranzitných krajín východnej Európy, majú v zásade rovnaký problém, a tým je neschopnosť prijať navrhované niekoľkonásobné zvyšovanie cien za ropu a plyn, respektíve postupný prechod na trhové ceny.

Energetickú situáciu ovplyvňujú klimatické zmeny, technológie a samozrejme politické rozhodnutia. Posledné štyri dekády 20. storočia možno považovať za obdobie, keď východná Európa bezproblémovo odoberala ruské dodávky ropy a plynu. Šesťdesiate a sedemdesiate roky predstavovali obdobie budovania tých energetických sietí, ktoré sú dnes v centre záujmu ako Únie tak i Ruska. Krajiny východnej Európy pritom v opojení ruského priateľstva takmer vôbec neinvestovali do diverzifikácie energetických zdrojov. Súčasný nedostatok energií zastihol obyvateľov Únie nepripravených a povedzme to na rovinu – príliš pohodlných. Neracionálne hospodárenie s elektrinou a vo viacerých štátoch takmer úplná závislosť na ruskej rope a plyne vyústila do dnešnej situ-

ácie. Čo je však vážnejšie, spotreba energií v Únii rastie. Priemyselné zariadenia ako i domáce spotrebiče, doprava, mobilná a internetová komunikácia – to všetko, bez čoho si nevieme predstaviť život, je jedák energií.

Energetická charta bola prvým pokusom Únie zjednotiť si pravidlá s Ruskom. Podpísal ju bývalý prezident Jelčín v roku 1994, teda v období, keď sa Rusko prebúdzalo zo sovietskeho sna a v krajine prebiehala divoká privatizácia. Súčasný prezident Putin však chartu nemá v úmysle ratifikovať. Ak by sa tak stalo, ruské ropovody a plynovody by boli otvorené cudzím firmám, čo by garan-

Na svet energetiky doľahla ťarcha historických omylov. Rusko stále dokazuje, že jeho politika stojí na zašlej sovietskej sláve a EÚ sa snaží dosiahnuť jednotný energetický dialóg politikou vydávania zúfalých smerníc.

tovalo koniec svojvoľnému počínaniu ruských monopolov. Mnohí analytici upozorňujú, že Rusku pôjde o veľa, lebo potrebuje do technológií značné investície. Na pohľad optimálne riešenie je však pre Kremľ, trpiaci komplexom nadradenosti, nemožné.

Európska únia v tzv. *Zelenej knihe* presadzuje pevný dialóg s Ruskom, ďalej potrebu diverzifikácie zdrojov energie, boj s otepľovaním a dokončenie jednotného vnútorného energetického trhu. V pokračujúcej uniformnej línii Brusel vyjadruje vôľu presadzovať jednotný energetický dialóg, ktorého myšlienka je ťažko realizovateľná. Prekážkou sú národné záujmy štátov EÚ, ktoré sú často v rozpore s jej predsavzatiami. Problém podľa nezávislého energetického analytika Karla Hirmana spočíva aj v tom, že Únia presadzuje liberalizované prostre-

die, zatiaľ čo najväčší dodávatelia strategických surovín, teda Nórsko, Alžírsko a Rusko, sú štátne monopoly.

Zo správy EK *Prioritný plán prepojenia* vyplýva, že Únia so súčasnými investíciami i do infraštruktúry nebude schopná vytvoriť jednotný trh pre plyn a elektrinu. Chýbajú investície a plány sa oneskorujú. Čo sa týka napríklad výstavby elektrických sietí, mnohé projekty majú vážny časový sklz, príčinou je okrem iného tiež zložité plánovanie. No a v núdzi sú najmä tie projekty, ktoré sa týkajú obnoviteľných zdrojov energie.

Slovenský predseda vlády Fico medzitým využíva situáciu na zbieranie voličskej podpory a vyhlasuje, že je ohrozená energetická bezpečnosť. Obviňuje bývalú vládu, že nechala odstaviť jadrový reaktor v Jaslovských Bohuniciach, čo však bolo podmienkou pre vstup do EÚ. Fico svojimi vyjadreniami o národných záujmoch ignoruje myšlienky otvoreného trhu. Medzi európskou politikou elitou to však nie je názor ojedinelý – veď kto by sa vzdával vlastného zdroja energie? Na porovnanie, Francúzsko má v Únii najviac jadrových elektrární, Nórsko a čiastočne Británia majú vlastné zásoby plynu, no a kľúčový hráč v Únii – Nemecko zatiaľ obchoduje bilaterálne s Ruskom a výstavbou baltického plynovodu ľahostajne obchádza krajiny strednej a východnej Európy.

V Únii sa tak bijú národné záujmy s princípmi trhu. Ideu liberalizácie prenasledujú nekonečné intervencie a plány. Obnoviteľné zdroje, ktoré potláčajú trhové pravidlá vysokými dotáciami, predstavujú len doplnkový zdroj energie. Rehabilitácia jadra je dnes v Únii naopak najdiskutovanejšou témou, zatiaľ čo v Kremli sa otvorene hovorí o zdvojnásobení výkonu ruských jadrových elektrární.

Zlúčenie bezpečnosti dodávok, ekonomickej efektívnosti a ochrany životného prostredia je, zdá sa, tvrdší oriešok ako si páni z Bruselu mysleli.

Autorka je politologička a spolupracovníčka KI.

FRIEDMANOVE LEKCIE SLOVENSKU

Lukáš Krivošík

Keď Milton Friedman v roku 1947 spoluzakladal s hŕstkou ďalších Montpelierínku spoločnosť, zrejme ani v najodvážnejších snoch nedúfal, že sa v nasledujúcom polstoročí premení vo vnímaní verejnosti z „výstredného akademického extrémistu“ na súčasť mainstreamu. A že ho dokonca vlastný syn David raz bude kritizovať sprava.

Vzhľadom na hĺbku vedomostí chicagskeho ekonóma a rozsah jeho záujmov, by sa friedmanovské témy dali uchopiť mnohými spôsobmi. Zaujímavé by bolo trebárs porovnanie jeho metodológie vedeckého bádania s metódami iných liberálnych ekonomických škôl, najmä tej rakúskej. Závery Friedmanovej eseje o pozitívnej ekonomii (1953) označil napr. Hans-Hermann Hoppe za „epistemologický relativizmus“. Podobné napätie medzi obidvoma školami existuje v oblasti peňazí. Zaručí zdravú menu skôr monetarizmus alebo slobodné bankovníctvo opreté o zlatý, prípadne iný komoditný štandard?

Rozbijač antikapitalistických mýtov

Friedman je však v mnohom blízky aj Slovensku. Jeho vízia minimálneho štátu s obmedzenou vládou, ktorá prerozdelenie maximálne 10% HDP a garantuje najmä život, slobodu, súkromné vlastníctvo a zdravé peniaze, je elektrizujúca. Priamo svojím životným príbehom vyvracia tento nositeľ Nobelovej ceny za ekonomiu mnoho antikapitalistických mýtov, ktoré stále ešte ovládajú našu verejnú debatu. Fakt, že sa narodil chudobným židovským prisťahovalcom z nám blízkej Podkarpatskej Rusi, vyvracia tézu, podľa ktorej je slobodný trh rýdzo anglosaským konceptom, ktorý je kontinentálnej Európe bytostne cudzí. Od Misesa a Hayeka, cez Friedmana, až po Michaela Novaka, pôvod najdôraznejších obhajcov kapitalizmu svedčí o tom, že ekonomický liberalizmus v strednej Európe má svoje miesto.

To, že Friedman vyrastal v Rahway, v jednej z najbiednejších robotníckych oblastí New Jersey a od smrti otca v útľom veku sa musel pretĺkať ako vedel, vyvracia zase mýtus o „triednom záujme“ obhajcov kapitalizmu. Podľa tejto myšlienky slobodný trh zvýhodňuje bohatých a chudobní ľudia ho nikdy nemôžu obhajovať, pretože smeruje proti ich záujmom. Opak je pravdou. Slobodná trhová ekonomika vedie k vysokej sociálnej mobilite a tá otvára príležitosti práve mladým a šikovným, ktorí sa chcú oslobodiť od okov biedneho pôvodu. Naopak zmiešané, sociálne orientované hospodárstvo je najlepšou cestou ako v spoločnosti zabetónovať existujúce rozloženie bohatstva a sťažiť vertikálnu sociálnu mobilitu.

Klasickému liberalizmu sa často vyčíta sebecká chamtivosť. No Friedman tvrdil, že každá spoločnosť je v konečnom dôsledku založená na chamtivosti. Kapitalizmus je však jediný systém, ktorý túto prirodzenú

ľudskú vlastnosť efektívne zapriaha do služieb spoločnosti. Pretože zbohatnúť v ňom môže len ten, kto poskytuje výrobky a služby svojim bližným. Že to tak u nás často nie je a bohatnú najmä vagabundi s politickými konexiami? Lenže Slovensko nie je „trhovou ekonomikou bez prívlastkov“, keďže vlastná ústava ho charakterizuje ako „sociálne a ekologicky orientované trhové hospodárstvo“. Mesaliancia veľkého biznisu a veľkej vlády je pre zmiešané ekonomiky typická a z dlhodobého hľadiska spravidla smrteľná. Súdržnosť Miltonovej rodiny zamlada, ale aj krásne, 68 rokov trvajúce manželstvo s Rose Directorovou spochybňujú demonizáciu liberálov ako egoistických voľnomyšlienkárov – teda aspoň čo sa tých klasických týka.

Hoci Friedman spolupracoval s tromi republikánskymi prezidentmi (Nixonom, Fordom a Reaganom), v roku 2005 kritizoval americký zahraničný intervencionizmus. Myšlienka obmedzenej vlády v USA je podľa neho ohrozená neokonzervatívnou posadnutosťou šíriť vo svete demokraciu. „Vojna je priateľom štátu“, povedal Friedman rok

Klasickému liberalizmu sa často vyčíta sebecká chamtivosť.

No Friedman tvrdil, že každá spoločnosť je v konečnom dôsledku založená na chamtivosti. Kapitalizmus je však jediný systém, ktorý túto prirodzenú ľudskú vlastnosť efektívne zapriaha do služieb spoločnosti. Pretože zbohatnúť v ňom môže len ten, kto poskytuje výrobky a služby svojim bližným.

pred svojou smrťou: „V čase vojny si vláda osobuje moc a robí veci, ktoré by zvyčajne nerobila“. Aj keď sa často tvrdí, že oheň vojny rozduchávajú ziskuchtiví obchodníci, pravda je skôr opačná. Slobodný medzinárodný obchod je najlepším spôsobom ako zachovať mier. Pre malé otvorené ekonomiky ako je Slovensko, je slobodný obchod dokonca vecou prežitia. Naopak veľkolepé intervenčné vojny, aj keď sa prezentujú ako ťaženia za slobodu, v konečnom dôsledku slobodu obmedzujú. Poskytujú totiž vládam zámenku na dramatické zvyšovanie miery prerozdelenia, zásahy do občianskych slobôd a v spoločnosti vytvárajú klímu kolektivismu. Friedman sám priznal, že jedným z jeho najškodlivejších nápadov bolo zraňovanie dane z príjmu daňovníkom priebežne a to skôr, než daná čiastka vôbec vstúpi do ich peňaženiek. Táto technika sa ako

mnoho „dočasných opatrení“ zaviedla na financovanie americkej účasti v druhej svetovej vojne a po jej skončení zostala už natrvalo. Nie nadarmo zvykol starý pán hovorievať, že „nič nie je také trvácne ako dočasný vládny program“.

Vojna proti drogám

Hoci Friedman nikdy nepochodoval na gayparádach za registrované partnerstvá a jeho názory na potraty sú vo verejnosti takmer neznáme, v jednej veci spôsobil svojím konzervatívnym spojencom vždy vrásky na čele. A tým bol jeho postoj k drogám, pre ktoré požadoval rovnaký právny režim ako pre tabak a alkohol. Tu sa s Friedmanom treba poctivo a kriticky vysporiadať. On a ďalší liberálni, prípadne libertariánski ekonómovia sa pri svojej analýze drogovej problematiky sústredili vždy len na ponukovú stránku. Teda ako kriminalizácia výroby, distribúcie a konzumácie drog vedie k nárastu ich cien a následne k závažnej trestnej činnosti. Naproti tomu ich legalizácia by do biznisu prilákala serióznych obchodníkov a konkurencia by znížila ceny. Závislí na drogách by už nemuseli páchať trestnú činnosť, aby si zadovážili obrovské čiastky, potrebné na obstaranie dnes ilegálnej látky. Kriminálnym kartelom, ktorých vysoké zisky vlastne garantuje štátny zákaz narkotík a jeho drakonické vyucovanie, by sa vzal vietor z plachiet...

Hoci Friedmanov ekonomický pohľad, ktorý porovnáva následky vojny proti drogám s dôsledkami prohibície (1920-1933), je v zásade správny, netreba ignorovať ani dopytovú stránku trhu. Kto sú ľudia, čo berú drogy a prečo ich berú? Nejde len o občasnú psychickú uvoľnenie. Karl Marx raz vyhlásil, že „náboženstvo je ópium ľudstva“. No aby bol jeho výrok pravdivý, musel by sa čítať odzadu – ópium nastúpi tam, kde sa vytratí náboženstvo. Drogy sú často náhradou za stratený zmysel života. Drogová závislosť vstúpila do vákuu, v ktorom ľudský myseľ zanechal rozklad vieroučných právd o živote. Drogy rozleptávajú vedomie, vedú nielen k fyzickým, ale aj psychickým škodám a oslabujú vôľu i činorodosť.

Tam, kde nám náboženská viera káže poctivo pretvárať svet okolo seba a byť „sólou zeme“, tam drogy ponúkajú záhaľčivú letargiu. Vo svete, v ktorom „dobry pocit“ človek získa vpichnutím injekcie alebo vyfajčením jointu, odpadá motivácia hľadať zadosťučinenie v zdolaní kopca, úspešnom zakončení nejakého projektu alebo v naplnených medziľudských vzťahoch. Friedman túto dopytovú stránku odbavuje banálnym tvrdením, že nikomu by sa nemalo brániť v zničení si života prostredníctvom užívania drog. S tým sa nedá súhlasiť a jednostranná liberalizácia ponuky, bez vytvorenia adekvátneho stimulu k zodpovednému správaniu na strane dopytu, by mohla našu civilizáciu doviest do katastrofy.

Pritom trhové riešenie existuje aj tu. Spočíva v kompletnej odštátnení zdravotnej starostlivosti, najmä v premene zdravotného poistenia z dane na normálne komerčné poistenie. V plne odštátnenom zdravotníctve by súkromné zdravotné poisťovne zohľadňovali pri stanovovaní výšky individuálneho poistného aj životný štýl poistenca. Príslušné testovacie postupy sú dnes už k dispozícii. Ľudia s rizikovým životným štýlom, prípadne konzumenti rôznych nezdravých a návykových látok by proste museli platiť viac. Takéto súkromné iniciatívy by boli určite efektívnejšie vo vynucovaní zdravého životného štýlu ako dnešné štátne protifajčiarske programy alebo vládne smernice o zdravej výžive, či zákazy narkotík. Ľudia by museli porovnať úžitok z konzumácie škodlivých a návykových látok s výškou individualizovaného poistného. A spoločnosť by nemusela solidárne niesť finančné bremeno, ktoré vzniká nezdravým spôsobom života niektorých jej jednotlivcov.

Friedland

Rovná daň, vzdelávacie poukazy, profesionálna armáda a negatívna daň z príjmu v podobe Sulíkovho návrhu odvodového bonusu. To sú všetko témy, na ktorých popularizácií sa za svojho života podpísal Milton Friedman. Slovensko by však muselo zoškrtiť verejné výdavky aspoň o polovicu, aby sa priblížilo k Hongkongu a ten tiež prerozdeľuje dvakrát toľko ako považoval chicagsky ekonóm za zdravé.

Čo sa týka konkrétnych návrhov, k postupnému zníženiu role štátu by mohol dopomôcť napr. Friedmanov návrh zaviesť deň daňovej slobody ako štátny sviatok. Keďže dni pracovného pokoja má Slovensko viac ako je európsky priemer, zavedenie ďalšieho by sa dalo vykompenzovať zrušením Prvého mája. V našej krajine bol tento sviatok za uplynulého režimu úplne zdiskreditovaný, navyše dnes ho využívajú na politické zhromaždenia najmä antiglobalisti a mimoparlamentná komunistická strana. Okrem toho, čo je lepšie ako osláviť „sviatok práce“ prácou? Deň daňovej slobody je pohyblivý dátum, ktorý závisí od celkovej miery prerozdeľovania, čiže pokojne môže spadať aj na 1. máj, to by sa však primerane museli znížiť dane a odvody. Ustanovenie dňa daňovej slobody ako štátneho sviatku by ľuďom veľmi názorne signalizovalo koľko si štát od nich v skutočnosti berie a ako sa tento vzťah vyvíja z roka na rok.

Milton Friedman však nie je len studnicou novátorských nápadov, ale aj zdrojom odpovede, na otázku, ktorá od posledných parlamentných volieb trápi každého slobodomyselného Slováka: Čo je v neporiadku s naším národom? Ako je možné, že národno-socialistická ľavica u nás tak boduje a s každým novým prešľapom a novým útokom na slobodu má viac a viac priaznivcov? berie toľká nedôvera a nepochopenie voči

Milton Friedman
Zdroj: www.historycentral.com

trhu, či osobnej zodpovednosti? Friedman dáva odpoveď: „História nás presvedča, že kapitalizmus je nutnou podmienkou pre politickú slobodu.“ Je to lekcia z britského Hongkongu, Pinochetovho Chile i

Ľavica a s ňou veľa ľudí považuje za samozrejmé, že trh ohrozuje demokraciu a tá by ho preto mala výrazne regulovať. Nechápú, že aj trhový podiel firmy je výsledkom „demokracie trhu“ v podobe spotrebiteľov, hlasujúcich vlastnými peniazmi za výrobky a služby tej ktorej spoločnosti. Nechápú, že ekonomická sloboda demokraciu neohrozuje, ale naopak je jej nevyhnutným predpokladom.

z Číny Teng Siao-pchinga, ktorú upresňuje Friedmanov spolubojovník Friedrich August von Hayek: „Je možné mať ekonomickú slobodu bez politickej slobody, ale nemožno mať politickú slobodu bez ekonomickej slobody.“ A je to zároveň lekcia našej vlastnej európskej minulosti medzi 17. a 19. storočím. Najskôr abolutistickí panovníci rušili vnútorné clá a zjednocovali miery, snažiac

sa vytvoriť jednotné národné trhy a neskôr sa s rozvojom kapitalizmu vyvinula z kupcov a mešťanov nová spoločenská vrstva, ktorá si od kráľa a šľachty začala pýtať podiel na moci.

U nás však povedomie verejnosti už dešatročia formuje dubčekovský oxymoron „demokratický socializmus“. Ľavica a s ňou veľa ľudí považuje za samozrejmé, že trh ohrozuje demokraciu a tá by ho preto mala výrazne regulovať. Nechápú, že aj trhový podiel firmy je výsledkom „demokracie trhu“ v podobe spotrebiteľov, hlasujúcich vlastnými peniazmi za výrobky a služby tej ktorej spoločnosti. Nechápú, že ekonomická sloboda demokraciu neohrozuje, ale naopak, je jej nevyhnutným predpokladom. Nechápá to ani Gorbačov, keď najskôr spustil glasnosť (uvoľnenie politických pomerov) a až potom perestrojku (hospodársku presťavbu). Číňania to urobili naopak a urobili to rozumne. Demokracia je vládou liberálnej strednej vrstvy. Kde takáto vrstva chýba, politické strany sa stávajú fanklubmi demagogických politikov, prípadne len nálepkami pre vzájomne znepríatelené etnické skupiny. Problémom Slovenska je, že politická liberalizácia v podobe slobodných volieb sa konala už v roku 1990, kým ekonomická reforma sa spustila až o rok neskôr. Samozrejme, dá sa diskutovať, či sa to dalo za daných okolností urobiť inak. No práve tu je zakopaný pes pretrvávajúcej vysokej podpory nacionalistov a socialistov u nás. Na Slovensku sa „buržoázia“ v čase prechodu na demokratické zriadenie skrátka nestihla dotvoriť a tak si ešte pár rokov budeme musieť počkať, kým u nás skončí aj najvyššie štádium komunizmu – teda postkomunizmus.

V Singapore, politickej diktatúre so slobodnou ekonomikou, sa nachádza stĺp na betónovom kvádri, ktorý má znázorňovať pamätník slobodného obchodu. Slovensko, ak sa v nasledujúcich rokoch príliš neodkloní od nastúpeného kurzu, má určitú šancu stať sa živým a fungujúcim pomníkom kapitalizmu. Zo Slovenska sa môže stať Friedland. V tomto kontexte môžeme Friedmanov odchod, v predvečer nášho 17. novembra, skutočne vnímať ako symbolický.

Autor je študent Právnickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Esej sa umiestnila na 1. mieste v rámci súťaže Študentská eseň 2006 na tému Odkaz Milтона Friedmana pre Slovensko, ktorú vyhlásil K1. Mediálnym partnerom súťaže bol týždenník .týždeň. Donorom súťaže bol Ing. Tibor Takáč, GEOPLÁN-Rožňava, s. r. o.

Všetky ocenené eseje sú zverejnené na www.konzervativizmus.sk.

MARIANN, DOLE!

Radovan Kazda

Páni, to bola hra! Napínanosť, vzrušenie, fyzický kontakt, neškodné odbúravanie prirodzenej agresivity človeka, vedecký výskum. To je len malý výpočet výhod spojených s hádzaním vrecúšok mlieka. Táto detská hra poskytovala množstvo tvorivých aktivít, ale bezpochyby najobľúbenejšou z hier bola tá na vojakov s pokrikom „Jano, dole!“. Ako náboje sme používali aj iné dostupné materiály, napríklad plastelínu, strieľanú cez odskrutkované rúrky z ceruziek alebo cez trubičky „potiahnuté“ v chemickom laboratóriu. Tie však neposkytovali dostatočnú zásobu zdrojov a boli často predmetom nedôstojných prehliadok zo strany policajtov prezlečených za učiteľky. Z podobných dôvodov neboli trvalo udržateľné ani pravítkové šermiarske súboje či zákopová vojna s granátmi vo forme papierových guľí vytrhnutých zo zošitov. Hra s mliekom však bola iná paráda. Prišlo nám to ako vymodlená záležitosť. Pravidelná dodávka munície, vynikajúce alibi a faktická nemožnosť policajných záťahov. Munícia bola totiž distribuovaná každý týždeň a všetkým. Kto si vypil, vypil, kto nie, získal z kravskej snahy iný úžitok.

Detiské dobrodružstvá patria k najpríjemnejším životným spomienkam, zostanú preto ešte pri nich. Súčasťou letných panelákových hier bolo i púšťanie vrecúšok naplnených vodou zo siedmeho poschodia. Hra si vyžadovala správne načasovanie, tak, aby „bomba“ padla priamo pred nohy prichádzajúcej dámy. Výstrelom z Auróry pre zahájenie akcie bolo povestné zvolanie „Stará ide!“ Pôvab hry spočíval i v následnom úteku do skryše, odkiaľ sa dali pozorovať následky súvisiace s prvotným nadávaním, následným vyšetrovaním a záverečnou likvidáciou škôd, zväčša na náklady poškodeného. Z hľadiska plného

pôžitku to však malo jeden drobný nedostatok: voda sa veľmi rýchlo vyparí. Mlieko nie. Mlieko mizne pomalšie a zanecháva lepkavú stopu, pomocou ktorej sa dá pozorovať tvorba prirodzených koridorov migrácie spolužiakov po chodbách školy...

Veru tak: osemdesiate roky, v ktorých nám vláda rozdávala zdarma mlieko, mali svoj neskutočný pôvab. Neskoršie vlády, ktovie prečo, už podobné radovánky deťom neposkytovali. Možno im nehralo do karát, že trh si našiel iné uplatnenie mliečnych dávok, než dúfali vládni splnomocnenci. A možno na to len nemali. Našťastie, Mariann je iná. Prezierať. Dôvtipná a kreatívna. A drží s deťmi. Pani Mariann Fischerová-Boelová, komisárka Európskej komisie pre poľnohospodárstvo a rozvoj vidieka, zjavne pozná radosť detí z rozplasknutého mlieka, pretože v jej Dánsku funguje „mliečny program“ už mnoho rokov. Problém je v tom, že mlieko sa dnes balí do tetrapakov a úžitok z hry tak značne poklesol.

Komisárka však našla „mliečnemu programu“ inú alternatívu: EÚ mieni rozdávať deťom do škôl zdarma ovocie a zeleninu. Podľa štatistického prieskumu totiž iba malí Gréci a Taliani jedia dostatok ovocia a zeleniny, a aj keď s nimi asi nebojujú, lebo ich nedostávajú od vlády, ale od rodičov, ktorí by ich za mrhanie potravinami asi stlíkli, pre šéfov v komisii je to postačujúci dôvod pre rozdávanie potravín.

Dobrá správa pre vás, milé deti. Pripravte si pozície. Rajčiak do ruky, Mariann sa blíži. Stará ide!

Autor je analytik KI a pamätník „mliečneho programu“.

PODPORTE NÁS

2% ASIGNÁCIA:

Vážení priatelia, dovoľte nám, aby sme Vás i tento rok oslovili s prosbou o venovanie Vašich 2% z dane z príjmu. V predchádzajúcich rokoch KI i vďaka Vašej podpore mohol realizovať viaceré projekty a akcie.

I naďalej by sme radi pokračovali v množstve tradičných a overených aktivít, ktoré už poznáte, ako sú: organizovanie konzervatívnych klubov a konferencií, vydávanie Konzervatívnych listov, udeľovanie Ceny Dominika Tataru, publikovanie štúdií, vydávanie publikácií a ďalšie.

Podporte tieto i ďalšie plánované aktivity a pomôžte spolu s nami presadiť naše názory na riešenie problémov v spoločnosti.

STAŇTE SA PODPOROVATEĽOM KONZERVATÍVNEHO INŠTITÚTU M. R. ŠTEFÁNKA!

Budeme radi, ak využijete túto možnosť a vyjadrite nám Vašu podporu i touto cestou. Všetky potrebné informácie o postupe a spôsobe darovania 2% z dane nájdete na našej internetovej stránke www.konzervativizmus.sk, kde si môžete stiahnuť podrobný postup darovania i všetky dôležité tlačivá. Vopred Vám ďakujeme za Vašu podporu!

Váš Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika

UDIALO SA:

1) Dňa 8. januára 2007 zverejnil analytik KI Dušan Sloboda bilanciu doterajšieho vzťahu medzi štátnym rozpočtom SR a spoločným rozpočtom EÚ za obdobie nášho členstva v EÚ za roky 2004 - 2006.

Na členstve v EÚ Slovensko zatiaľ významnejšie nezarobilo a namiesto plánovaných výše 32 miliárd korún v pluse nás ku koncu roka 2006 delili len 4 miliardy korún od stavu, aby naša pozícia voči bruselskej pokladnici bola stratová. Viac k tejto téme, nájdete na webstránke KI.

2) Dňa 10. januára 2007 sa riaditeľ KI Ondrej Dostál vyjadroval pre denník SME k téme harmonizácie daní v EÚ a daňovej suverenity SR.

3) Dňa 15. januára 2007 sa v Pálffyho paláci v Bratislave konala prezentácia výtvarných monografií Oskár Čepan – Klára Bočková – Milan Bočkov – Marian Meško. Akciu spolu organizovali Vydavateľstvo Michala Vaška z Prešova, KI a autori.

4) Dňa 16. januára 2007 zverejnilo Ministerstvo školstva SR Návrh koncepcie predškolskej výchovy v nadväznosti na prípravu detí na vstup do základnej školy. Pripomienky k tomuto materiálu, ktoré spracovala analytička KI Zuzana Humajová, nájdete na webstránke KI.

5) S cieľom uctiť si pamiatku nedávno zosnulého Milтона Friedmana, nositeľa Nobelovej ceny za ekonómiu, bol 29. január 2007 vyhlásený ako Deň Milтона Friedmana.

na. V tento deň sa konalo viacero akcií, najmä v USA. KI sa ku Dňu Milтона Friedmana pripojil taktiež a na prvom seminári Akadémie klasickej ekonómie dňa 31. januára 2007 boli okrem iného vyhlásené i výsledky súťaže KI Študentská esej 2006 na tému Odkaz Milтона Friedmana pre Slovensko. Ocenené eseje sú zverejnené na webstránke KI.

6) Dňa 31. januára 2007 sa konal prvý z cyklu seminárov o ekonomii v rámci Akadémie klasickej ekonómie (AKE). Prvý ročník AKE realizuje KI v partnerstve s Vysokou školou manažmentu a za podpory Nadácie VÚB a Nadácie SPP. Viac sa o AKE dozviete na webstránke KI.

7) V januári 2007 sa z okruhu analytikov a spolupracovníkov KI v médiách nielen k aktuálnym témam vo svojich textoch vyjadrovali Ondrej Dostál, Radovan Kazda, Martin Hanus, František Šebej, Branislav Pupala, Dušan Sloboda a Peter Gonda. Viac nájdete na webstránke KI www.konzervativizmus.sk.

KONZERVATÍVNY
INŠTITÚT
M. R. ŠTEFÁNKA
M. R. ŠTEFÁNIK
CONSERVATIVE
INSTITUTE